

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Введено в дію наказом ректора
№0329-І від 24 червня 2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про порядок врахування екологічних наслідків
при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-
технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів

1. Загальні положення

1.1 Дане Положення встановлює порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні її результатів.

1.2 Положення поширюється на всі наукові дослідження і розробки та надання послуг у сфері наукової та науково-технічної діяльності, у т.ч. дисертаційні дослідження (далі – НДР), що здійснюються суб'єктами наукової діяльності університету.

1.3 Окремо врахування екологічних наслідків здійснюється:

- при виконанні НДР;
- від впровадження результатів НДР.

1.4 Врахування екологічних наслідків, при виконанні НДР здійснюється в обов'язковому порядку у випадках коли:

- використовується лабораторне, аналітичне, технологічне та інше спеціалізоване обладнання (далі – спеціалізоване обладнання), у процесі використання якого мають місце впливи на довкілля, що підпадають під окреме регулювання згідно вимог екологічного законодавства України (утворення відходів, стічних вод, викидів в атмосферне повітря);
- у процесі виконання НДР здійснюється порушення та/або забруднення екологічних систем, водних об'єктів, ґрунтів, геологічного середовища, атмосферного повітря, утворення відходів або інші впливи на довкілля, що підпадають під окреме регулювання згідно вимог екологічного законодавства України.

1.5 Врахування екологічних наслідків від впровадження результатів НДР здійснюється в обов'язковому порядку у випадках, якщо впровадження результатів НДР:

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні	Стор. 2
СумДУ	Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів	Версія 01

- стосується розроблення або коригування документів державного планування (стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування);
- може призводити до порушення та/або забруднення екологічних систем, водних об'єктів, ґрунтів, геологічного середовища атмосферного повітря, утворення відходів або здійснюються інші впливи на довкілля, що підпадають під окреме регулювання згідно вимог екологічного законодавства України.

1.6 Врахування екологічних наслідків від впровадження результатів НДР, не охоплених п. 1.5 цього Положення може здійснюватися за рішенням наукового керівника науково-дослідної роботи, докторанта або наукового керівника аспіранта, на вимогу замовника НДР або інших зацікавлених сторін.

1.7 Врахування екологічних наслідків від впровадження результатів НДР може не здійснюватися для робіт, що стосуються національної оборони або дій у разі надзвичайних ситуацій.

1.8 Положення поширюється на всі структурні підрозділи університету, що виконують НДР.

1.9 Положення розміщується в електронному Реєстрі основної діючої нормативної бази системи управління якістю діяльності СумДУ, який є складовою офіційного сайту університету.

1.10 Витрати на забезпечення врахування екологічних наслідків під час виконання НДР та від впровадження результатів НДР відносяться до загальних витрат на виконання НДР та фінансуються з джерел фінансування відповідних НДР.

У випадку проведення дисертаційних досліджень зазначені витрати здійснюються або за рахунок коштів науково-дослідних робіт, в рамках яких вони виконуються, або за рахунок коштів субрахунків структурних підрозділів СумДУ, де проводяться дослідження, або, за рішенням ректора, за рахунок загальноуніверситетських коштів, або за рахунок інших джерел фінансування.

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні	Стор. 3
СумДУ	Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів	Версія 01

2 Мета та завдання врахування екологічних наслідків

2.1 Метою врахування екологічних наслідків при виконанні НДР та від впровадження їх результатів є недопущення порушення вимог чинного екологічного законодавства України, запобігання та зменшення негативних впливів на довкілля.

2.2 Завданнями врахування екологічних наслідків при виконанні НДР та від впровадження їх результатів є:

- ідентифікація екологічних наслідків;
- визначення чинних нормативно-правових вимог екологічного законодавства України та інших країн, для НДР, результати яких планується впроваджувати на території інших держав, або можуть мати транскордонні наслідки, а також вимог зацікавлених сторін, що стосуються впливів на довкілля, пов'язаних з виконанням НДР та впровадження їх результатів;
- аналіз щодо дотримання відповідних нормативно-правових вимог, ризиків щодо можливих порушень вимог екологічного законодавства, ризиків отримання значних негативних впливів на довкілля зумовлених виконанням НДР та впровадженням їх результатів;
- дотримання нормативно-правових вимог, що стосуються впливів на довкілля діяльності, пов'язаної з виконанням НДР;
- забезпечення зменшення негативних впливів на довкілля при виконанні НДР де це можливо без погіршення якості їх результатів;
- розроблення технічних та управлінських рішень, визначення умов, застережень тощо, для забезпечення:
 - недопущення порушення відповідних нормативно-правових та інших вимог при впровадженні результатів НДР;
 - запобігання та/або зменшення навантаження на довкілля, що може бути зумовлено впровадженням результатів НДР.

3 Порядок врахування екологічних наслідків при виконанні науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень

3.1 Дотримання вимог чинного екологічного законодавства України та вимог визначених внутрішньоуніверситетською нормативною базою під час виконання НДР забезпечують: науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант або науковий керівник аспіранта, виконавці робіт, а також особи, які є відповідальними за спеціалізоване обладнання, що застосовується при виконанні НДР, якщо інше не передбачене внутрішньоуніверситетською

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів	Стор. 4
СумДУ		Версія 01

нормативною базою або умовами виконання конкретної НДР.

3.2 Науково-дослідна частина (далі – НДЧ) та навчально-науковий центр підготовки кадрів вищої кваліфікації (далі – ННЦ ПКВК) відповідно забезпечують, за можливості, включення в технічне завдання НДР, договірну документацію та плани наукових робіт докторантів, індивідуальні плани наукових робіт аспірантів розділів щодо врахування екологічних наслідків при виконанні науково-дослідних робіт, дисертаційних досліджень та від впровадження їх результатів.

3.3 При плануванні виконання НДР науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант або науковий керівник аспіранта забезпечує:

- аналіз можливих негативних впливів на довкілля, пов'язаних з виконанням НДР;
- визначення чинних нормативно-правових вимог екологічного законодавства, пов'язаних з виконанням НДР;
- ознайомлення виконавців НДР із відповідними нормативно-правовими вимогами екологічного законодавства;
- дотримання відповідних нормативно-правових вимог при виконанні НДР;
- за необхідності, розроблення та виконання заходів із запобігання та/або зниженням негативних впливів на довкілля при виконанні НДР.

4 Порядок врахування екологічних наслідків від впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень

4.1 При плануванні виконання науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень, що підпадають під умови п. 1.5 цього Положення, науковим керівником науково-дослідної роботи, докторантом або науковим керівником аспіранта визначається необхідність врахування екологічних наслідків від впровадження результатів НДР. При цьому здійснюється:

- ідентифікація екологічних наслідків впровадження результатів НДР (з використанням форми, наведеної у Додатку 1 до цього Положення). Ідентифікація екологічних наслідків впровадження результатів НДР, що стосуються технічного обладнання та об'єктів будівництва здійснюється з урахуванням виготовлення, експлуатації та завершення експлуатації обладнання, об'єктів будівництва тощо. Лист ідентифікації потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків впровадження результатів НДР зберігається в науково-дослідній частині, а для дисертаційних

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів	Стор. 5
СумДУ		Версія 01

досліджень у структурному підрозділі університету, де вони виконуються та за потреби може надаватися замовнику НДР або іншим зацікавленим сторонам;

- визначення чинних нормативно-правових вимог екологічного законодавства України та інших країн, для НДР, результати яких планується впроваджувати на території інших держав, або можуть мати транскордонні наслідки, а також вимог зацікавлених сторін, що стосуються впливів на довкілля, пов'язаних з впровадженням результатів НДР;
- аналіз ризиків щодо можливих порушень вимог екологічного законодавства, зумовлених впровадженням результатів НДР;
- аналіз ризиків отримання значних негативних впливів на довкілля, зумовлених впровадженням результатів НДР.

4.2 На етапі виконання НДР науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант або науковий керівник аспіранта здійснює уточнення екологічних наслідків впровадження результатів НДР та ризиків отримання значних негативних впливів на довкілля, чинних нормативно-правових вимог екологічного законодавства та ризиків їх можливих порушень, зумовлених впровадженням результатів НДР.

4.3 У разі виявлення ризиків при плануванні та/або виконанні НДР щодо можливих порушень вимог екологічного законодавства, нераціонального використання природних ресурсів та/або отримання негативних впливів на довкілля, зумовлених впровадженням результатів НДР науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант або науковий керівник аспіранта розробляє відповідні рішення, визначає умови, застереження тощо, для забезпечення недопущення порушення відповідних нормативно-правових вимог та зменшення навантаження на довкілля, що можуть виникати при впровадженні результатів НДР.

У разі неможливості уникнення порушень вимог екологічного законодавства або наявності ризиків щодо отримання значних негативних впливів на довкілля, зумовлених впровадженням результатів НДР науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант або науковий керівник аспіранта повідомляє про це проректора з наукової роботи. Розпорядженням проректора з наукової роботи створюється комісія, яка за результатами опрацювання матеріалів готує рекомендацію ректору стосовно прийняття рішення про доцільність виконання такої НДР.

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів	Стор. 6
СумДУ		Версія 01

4.4 Науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант або науковий керівник аспіранта за наявності альтернатив, повинні забезпечувати надання переваги тим рішенням серед альтернативних, що будуть мати менший негативний вплив на довкілля.

4.5 За результатом виконання пунктів 4.1 – 4.4 Положення оформлюється анотація щодо врахування екологічних наслідків від впровадження результатів НДР за формою, наведеною у Додатку 2 до цього Положення, яка включається до звіту з виконання науково-дослідної роботи чи до іншої супровідної документації, у відповідності до загальних вимог виконання конкретної роботи. У разі виконання дисертаційних робіт зазначена анотація включається до дисертації. При цьому інформація щодо врахування екологічних наслідків впровадження результатів НДР може не обмежуватися зазначеною анотацією.

4.6 Відповідальність за ідентифікацію екологічних наслідків від впровадження результатів НДР та надані рекомендації щодо їх врахування несе науковий керівник науково-дослідної роботи, докторант, науковий керівник аспіранта та аспірант якщо інше не передбачено умовами виконання НДР та/або внутрішньоуніверситетською нормативною базою.

5 Прикінцеві положення

5.1. Положення набуває чинності з наступного дня після введення його в дію наказом ректора, якщо інше не передбачається тим же наказом.

5.2. У разі наявності розходжень між Положеннями та документами, на які здійснюється посилання у ньому, чинною вважається редакція документу з більш пізньою датою введення в дію.

5.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

5.4. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора за рішенням вченої ради університету або наказом ректора за погодженням з головою вченої ради. У такому ж порядку Положення скасовується.

Затверджено вченою радою СумДУ
Протокол №13 від 23 червня 2022 р.

Голова вченої ради
Вчений секретар

Анатолій ВАСИЛЬЄВ
Анатолій РУБАН

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні	Стор. 7
СумДУ	Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів	Версія 01

Відповідальний за укладання Положення
Керівник наукового центру
прикладних екологічних досліджень

Дмитро ЛАЗНЕНКО

ПОГОДЖЕНО:
Проректор з наукової роботи

Анатолій ЧОРНОУС

Начальник НДЧ

Денис КУРБАТОВ

Начальник ННЦ ПКВК

Антон БОЙКО

В.о. начальника юридичного відділу

Наталія ЗАЇКА

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів. Додаток 1 – Лист ідентифікації потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень, стор. 1	Стор. 8
СумДУ		Версія 01

Шаблон за версією 01
Затверджено наказом ректора
№0329-І від 24.06.2022 р.

Лист ідентифікації потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень

Назва НДР _____

№ реєстрації _____

Термін виконання _____

Впливи на довкілля	Позначка про наявність впливів, так/ні	Примітка ¹⁾
<i>Вплив на атмосферне повітря</i>		
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря		
<i>Кліматичні наслідки</i>		
Викиди парникових газів		
<i>Водокористування</i>		
Споживання води		
Утворення стічних вод		
Вплив на поверхневі водні об'єкти		
Вплив на підземні води		
Скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти		
<i>Охорона земельних ресурсів</i>		
Забруднення та/або засмічення земель		
Порушення режиму використання земель природоохоронного значення		
Негативний і екологонебезпечний вплив на земельні ділянки		
Порушення режиму використання територій, що підлягають особливій охороні		

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів. <i>Додаток 1 – Лист ідентифікації потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень, стор. 2</i>	Стор. 9
СумДУ		Версія 01

Впливи на довкілля	Позначка про наявність впливів, так/ні	Примітка ¹⁾
Провадження у межах зон санітарної охорони діяльності, яка може призвести до завдання шкоди підземним та відкритим джерелам водопостачання, водозабірним і водоочисним спорудам, водоводам, об'єктам оздоровчого призначення, навколо яких вони створені		
Порушення вимог щодо санітарно-захисних зон ²⁾		
Не дотримання режиму використання водоохоронних зон і прибережних захисних смуг		
<i>Поводження з відходами</i>		
Утворення відходів та поводження з ними		
<i>Збереження та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду</i>		
Порушення режиму охорони та збереження об'єктів природно-заповідного фонду		
<i>Охорона, захист, використання та відтворення лісів</i>		
Порушення вимог щодо ведення лісового господарства з урахуванням господарського призначення лісів та природних умов		
Порушення вимог до технологічних процесів лісосічних робіт		

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів. <i>Додаток 1 – Лист ідентифікації потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень, стор. 3</i>	Стор. 10
СумДУ		Версія 01

Впливи на довкілля	Позначка про наявність впливів, так/ні	Примітка ¹⁾
Порушення вимог щодо рубки в експлуатаційних лісах		
Порушення вимог щодо технологічних процесів лісосічних робіт		
Погіршення санітарного стану лісів		
<i>Охорона, використання і відтворення риби та інших водних живих ресурсів</i>		
Порушення вимог щодо спеціального використання водних біоресурсів		
Порушення встановленого режиму господарської діяльності на землях водного фонду та земельних ділянках прибережних захисних смуг		
Порушення вимог щодо вилучення об'єктів тваринного світу в наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях із природного середовища за відповідними дозволами ³⁾		
<i>Охорона, утримання зоологічних колекцій, у тому числі диких тварин у неволі</i>		
Порушення вимог щодо утримання диких тварин у неволі (діяльність повинна здійснюватися на підставі спеціального дозволу)		

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів. <i>Додаток 1 – Лист ідентифікації потенційних позитивних і негативних екологічних наслідків впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень, стор. 4</i>	Стор. 11
СумДУ		Версія 01

Впливи на довкілля	Позначка про наявність впливів, так/ні	Примітка ¹⁾
Порушення вимог щодо переселення тварин у нові місця перебування, акліматизацію нових для фауни України видів диких тварин, а також на здійснення заходів щодо схрещування диких тварин наявний (діяльність повинна здійснюватися на підставі спеціального дозволу)		
Не дотримання умови утримання диких тварин у неволі		
<i>Використання і охорона надр</i>		
Порушення земельних ділянок при користуванні надрами		
Негативний і екологонебезпечний вплив на земельні ділянки при користуванні надрами		
<i>Додаткові питання</i>		
Споживання природних ресурсів, не охоплених питаннями таблиці, наведеними вище		

Науковий керівник / докторант _____

(Підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Дата)

Примітки:

- 1) Наводиться роз'яснення щодо виявлених впливів на навколишнє середовище, а саме: збільшення, зниження, недотримання вимог екологічного законодавства тощо.
- 2) Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173.
- 3) Частина третя статті 28 Закону України «Про тваринний світ»; Порядок, затверджений Постановою КМУ від 25 листопада 2015 р. № 992.

МОН України	Положення про порядок врахування екологічних наслідків при провадженні Сумським державним університетом наукової, науково-технічної і інноваційної діяльності та впровадженні їх результатів. <i>Додаток 2 – Анотація щодо врахування екологічних наслідків від впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних досліджень</i>	Стор. 12
СумДУ		Версія 01

*Шаблон за версією 01
Затверджено наказом ректора
№0329-І від 24.06.2022 р.*

**Анотація щодо врахування екологічних наслідків
від впровадження результатів науково-дослідних робіт та дисертаційних
досліджень**

Назва НДР _____

№ реєстрації _____

Термін виконання _____

№	Можливі екологічні наслідки	Заходи із запобігання / зменшення негативних наслідків

Додаткові дані щодо врахування вимоги з охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: _____

Науковий керівник / докторант _____
(Підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Дата)